

Sygn. akt IV Ca 665/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Mariusz Jabłoński

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 listopada 2022 r. w Warszawie

sprawy z powództwa H. D.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Otwocku

z dnia 2 lutego 2022 r. sygn. akt I C 1018/17

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1) **w punkcie II. częściowo, w ten tylko sposób, że zasądza od Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz H. D. kwotę 11225 zł (jedenaście tysięcy dwieście dwadzieścia pięć złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 marca 2017 roku do dnia zapłaty,**

2) **w punkcie III. w ten sposób, że zasądza od Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz H. D. kwotę 4071,37 zł (cztery tysiące siedemdziesiąt jeden złotych i trzydzieści siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej,**

II. oddala apelację powódki w pozostałej części,

III. oddala apelację pozwanej w całości,

IV. zasądza od Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz H. D. kwotę 1156 zł (tysiąc sto pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

	Mariusz Jabłoński	
--	-------------------	--

Sygn. akt IV Ca 665/22

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 2 lutego 2022 r. Sąd Rejonowy w Otwocku (sygn. akt I C 1018/17):

I. zasądził od Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz H. D. kwotę 19.225,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 marca 2017 roku do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części powództwo oddalił;

III. zniósł wzajemnie koszty postępowania.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosły obie strony postępowania.

I. Apelacja pozwanej.

Pozwana zastępowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego zaskarżyła wyrok w części, tj. w zakresie pkt I oraz III, podnosząc zarzut naruszenia przepisu prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego oraz w wypadku wymagających wiadomości specjalnych w sposób zupełnie dowolny ustalenie, iż kwotą odpowiednią zadośćuczynienia za śmierć babci będzie 40.000,00 zł - kwota wypłacona w likwidacji oraz zarzut naruszenia przepisu prawa materialnego, tj. art. 446 § 4 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie kwoty 19.225,00 zł zasądzonej na rzecz powódki za śmierć babci z uwzględnieniem 50% przyczynienia i z uwzględnieniem kwoty wypłaconej w likwidacji za kwoty odpowiednie w rozumieniu w/w przepisu, a tym samym, że jest adekwatna do rozmiaru doznanej przez powódkę krzywdy i odpowiada jej zakresowi, podczas gdy w ocenie pozwanej, na gruncie okoliczności faktycznych sprawy kwota ta jest rażąco wygórowana.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez obniżenie zasądzonej kwoty 19.225,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 06.03.2017 r. do dnia zapłaty do kwoty 3.450,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 06.03.2017 roku do dnia zapłaty i oddalenie powództwa w pozostałej części oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

II. Apelacja powódki.

Powódka reprezentowana przez przedstawiciela ustawowego w osobie ojca, a zastępowana przez pełnomocnika będącego adwokatem zaskarżyła wyrok w części, tj. w zakresie pkt II oraz III, podnosząc następujące zarzuty:

1) naruszenie przepisu prawa procesowego:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji błędne przyjęcie, że:

a) pokrzywdzona Z. D. nie odwróciła się bezpośrednio przed wykonaniem sygnalizowanego manewru skrętu w lewo, podczas gdy jest to jedynie domysł biegłego;

b) pokrzywdzona Z. D. przyczyniła się do powstania wypadku w 50% poprzez nie odwrócenie się bezpośrednio przed wykonaniem sygnalizowanego manewru skrętu w lewo, podczas gdy manewr ten był wcześniej sygnalizowany;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej, zgodnej z zasadami logicznego rozumowania oceny dowodów w postaci przeprowadzonych w toku postępowania opinii biegłych oraz zeznań bezpośrednich świadków zdarzenia, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez błędne przyjęcie, że pokrzywdzona Z. D. nie odwróciła się bezpośrednio przed wykonaniem sygnalizowanego manewru skrętu w lewo, podczas gdy jest to jedynie domysł biegłego;

2) naruszenie przepisu prawa materialnego:

- art. 362 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie rozmiaru przyczynienia się pokrzywdzonej Z. D. do powstania wypadku nieadekwatnego do jej zachowania i okoliczności sprawy poprzez ustalenie 50% przyczynienia się, podczas gdy zachowanie pokrzywdzonej w postaci nie odwrócenia się bezpośrednio przed wykonaniem sygnalizowanego manewru skrętu w lewo nie daje podstaw do przyjęcia jej przyczynienia się do powstania przedmiotowego wypadku, gdyż manewr skrętu był wcześniej sygnalizowany, a rowerzystce przysługiwało pierwszeństwo przed pojazdem, który poruszając się w terenie zabudowanym z przekroczoną o 24 km/h dopuszczalną prędkością nie ustąpił jej należnego pierwszeństwa ani nie ominął jej w bezpiecznej odległości na skutek czego uderzył rowerzystkę w trakcie wyprzedzania czym spowodował jej śmierć.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki dodatkowej kwoty zadośćuczynienia w wysokości 19.225,00 zł oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługiwała na częściowe uwzględnienie, natomiast apelacja pozwanej podlegała oddaleniu w całości. Sąd Okręgowy podziela co do zasady ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy z odmiennościami przedstawionymi poniżej. Pozwana w toku postępowania nie kwestionowała zasady swojej odpowiedzialności, czego dowodem jest to, że wypłaciła na rzecz powódki kwotę 1.550,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a także wniosła apelację tylko w części tj ponad kwotę 3450 zł. Spór sprowadzał się zatem do wysokości dochodzonego przez powódkę zadośćuczynienia, pozwana w toku postępowania uznawała dochodzoną przez powódkę kwotę za rażąco wygórowaną. Podstawa prawna roszczenia powódki została omówiona przez Sąd Rejonowy i wobec braku kwestionowania odpowiedzialności przez pozwanego nie ma potrzeby przytaczania ponownie przesłanek i zasad tej odpowiedzialności.

Apelacja pozwanego podlegała oddaleniu w całości albowiem żaden z zarzutów zawartych w apelacji nie zasługiwał na uwzględnienie.

Warunkiem uwzględnienia żądania sformułowanego na podstawie art 446 § 1 i 4 k.c. jest doznana krzywda niemajątkowa w postaci wstrząsu psychicznego, cierpienie# moralnych wywołanych śmiercią# osoby najbliższej, poczucia osamotnienia i pustki po jego śmierci, co jest wypadkową rodzaju i intensywności więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, roli w rodzinie pełnionej przez osobę# zmarła#, wieku pokrzywdzonego zy dramatycznych okoliczności śmierci osoby bliskiej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., III CSK 279/10 LEX NR 898254, wyrok Sa#du Apelacyjnego w Ł. - I Wydział Cywilny z dnia 6 lipca 2016 r. I ACa 17/16). Z. służyć ma kompensacie krzywdy po stracie osoby najbliższej, a zatem uszczerbku dotykającego subiektywnej sfery osobowości człowieka, złagodzeniu cierpienia psychicznego wywołanego s#miercia# osoby najbliz#szej i pomocy pokrzywdzonemu w dostosowaniu sie# do zmienionej w zwia#zku z tym jego sytuacji (wyrok Sa#du Apelacyjnego w P. z dnia 16 maja 2012 r., I ACa 301/12 Lex nr 1213847). Wbrew zarzutom apelacji Sąd Rejonowy nie dopuścił się przy ocenie materiału dowodowego w sprawie naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów tj. art. 233 § 1 kpc. Wnioskowanie Sądu Rejonowego nie wykracza poza zasady logiki i doświadczenia życiowego, a ustalona kwota zadośćuczynienia nie jest rażąco wygórowana czy też sprzeczna z akceptowanymi założeniami aksjologicznymi. Sąd Rejonowy rozważył przesłanki mające wpływ na ustalenie wysokości zadośćuczynienia, szczególnie silnie akcentując więź emocjonalną jak istniała między powódką a zmarłą babcią, co znajduje także odzwierciedlenie w opinii biegłej psycholog (k.139 - k. 142). Rozumowaniu Sądu Rejonowego nie sposób zarzucić braku racjonalności, a przyjęta kwota 40000 zł jest adekwatna w ocenie Sądu Okręgowego do rozmiaru krzywdy powódki. Nie jest zatem także zasadny podnoszony w apelacji pozwanej zarzut naruszenia art. 446 § 4 kc. Konsekwencją ustalenia przez Sąd Okręgowy, że nie doszło do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów jest także ocena braku zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego. Zarzut ten opierał się opierał się bowiem w istocie na nieadekwatności zasądzonej

kwoty zadośćuczynienia przy przyjęciu 50% przyczynienia się, której ustalenie było efektem oceny przeprowadzonych w postępowaniu dowodów.

Apelacja powódki jest częściowo zasadna. Nie są jednak w większości zasadne zarzuty naruszenia art. 233 § 1 jeden kpc opisane w apelacji. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie jest w istocie ustalenie Sądu Rejonowego kwestionowane przez powódkę dotyczące tego, że pokrzywdzona nie odwróciła się bezpośrednio przed wykonaniem sygnalizowanego manewru skrętu w lewo. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym (t.j Dz. U. z 2022r., poz 988) kierujący pojazdem może zmienić kierunek jazdy lub zajmowany pas ruchu tylko z zachowaniem szczególnej ostrożności. W ramach realizacji tego obowiązku to zaistniałe okoliczności faktyczne zawsze określają zakres czynności koniecznych do wykonania przez uczestnika ruchu drogowego przy wykonywaniu stosownych manewrów. Ustalenia Sądu Rejonowego oparte o opinię biegłego sądowego T. D. sprowadzają się do wniosku, iż pokrzywdzona nie podjęła wystarczających działań zmierzających do tego zapewnienia bezpiecznego wykonania manewru skrętu w lewo. Zasadny jest argument, iż brak jest wystarczających dowodów na jednoznaczne wskazanie czy pokrzywdzona obróciła się w celu upewnić się co do sposobu poruszania się pojazdu znajdującego się za nią przed rozpoczęciem wykonywania manewru skrętu w lewo (czy też w jego początkowej fazie) czy też nie. Jednak nawet wystąpienie takiego zachowania nie przesądza o braku przyczynienia się do skutków wypadku. W okolicznościach faktycznych, w których doszło do zdarzenia -z uwagi na zapadający zmierzch- wszyscy uczestnicy ruchu drogowego powinni stosować zasadę wzmożonej ostrożności przy wykonywaniu manewrów tak aby były one wykonywane w sposób absolutnie bezpieczny. Pokrzywdzona miała możliwości weryfikacji sposobu poruszania się pojazdów znajdujących się za nią czy to poprzez analizę odgłosów poruszających się pojazdów czy też widoczności poświaty wywołanej oświetleniem zewnętrznym samochodu czy też obserwowanie otoczenia za sobą podczas wykonywania skrętu w lewo. Sąd Rejonowy ocenił, że pokrzywdzona przyczyniła się do powstania szkody albowiem wzmożona ostrożność podczas wykonywania skrętu mogłaby doprowadzić ją do wniosku o zaniechaniu wykonywania manewru albo jego zmiany. Ocena taka nie wykracza poza zakres swobodnej oceny dowodów. Ustalenie takie daje się oprzeć na wnioskach opinii biegłego T. D.. Należy także zauważyć, że ustalenia takiego nie wykluczają wnioski znajdującej się w aktach sprawy opinii biegłego sądowego P. S. sporządzone w sprawie III C 997/17 (k.168-194), która także wskazuje na wariantowość oceny zachowania uczestników zdarzenia drogowego. Nie niweczą go także wnioski opinii biegłych A. B. i J. P. zawarte w opinii sporządzonej w sprawie III K 486/21 (k. 198 - k. 210). Nie sposób przyjąć zatem, że ocena dowodów dokonana przez Sąd Rejonowy jest w tym zakresie sprzeczna z zasadami logiki czy doświadczenia życiowego. Mając na uwadze dowody w sprawie błędne było jednak ustalenie przez Sąd Rejonowy zakresu przyczynienia się pokrzywdzonej do wystąpienia szkody. Zarzuty apelacji powódki są zatem o tyle zasadne o ile kwestionują zakres przyczynienia się ustalony przez Sąd Rejonowy na podstawie art. 362 kc Niewątpliwie główną i zasadniczą przyczyną wypadku, w którym śmierć poniosła pokrzywdzona było działanie kierującego samochodem. Miał on najszerze możliwości oceny sytuacji na drodze, a nie zachowując dopuszczalnej prędkości oraz należytych zasad ostrożności był głównym sprawcą zdarzenia drogowego. Okoliczności sprawy nie dają zatem podstaw do wniosku aby można przyjąć równe przyczynienie się do szkody obu uczestników zdarzenia drogowego. W ocenie Sądu Okręgowego przyczynienie się powódki powinno być zatem ustalone w wysokości 20%. Mając na względzie ustaloną kwotę zadośćuczynienia na 40000 zł, kwota wyczerpująca roszczenie powódki to 32000 zł ((...) - (40000x0,2)). Uwzględniając fakt wypłacenia przez pozwanego zadośćuczynienia w wysokości 1550 zł oraz zasądzenia przez Sąd Rejonowy kwoty 19225 zł daje to kwotę 11225 zł ((...) - 1550 - (...) = (...)), którą Sad Okręgowy zasądził zmieniając pkt II zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 kpc. Zmiana wyroku implikowała konieczność zmiany orzeczenia w przedmiocie kosztów, o których orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., dokonując ich stosunkowego rozdzielenia, przy uwzględnieniu, że roszczenia powódki zostały uwzględnione w ok. 80%. Koszty procesu poniesione przez powódkę to kwota 5993,46zł (opłata sądowa 1923zł, wynagrodzenie biegłej sądowej 453,46 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 3600 zł), koszty procesu poniesione przez pozwaną to kwota 3617 zł (wynagrodzenie pełnomocnika 3600 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa 17zł). Ponieważ udział powódki w kosztach procesu wyraża się kwotą 1922 zł (0,2 x 9610,46) kwota kosztów procesu należna od pozwanej na rzecz powódki to kwota 4071,37zł.

W pozostałym zakresie apelacja powódki, jak i apelacja pozwanej w całości podlegały oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej również orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Roszczenie powódki na skutek zgłoszonej apelacji zostało uwzględnione w wysokości 58%. Suma kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym z apelacji powódki wyniosła 4600 zł(2x1800+1000).Mając na względzie, że powódkę obciążają koszty procesu w 42 % powinna ona otrzymać od pozwanej kwotę 868 zł (Sąd Okręgowy na skutek błędnego obliczenia zasądził kwotę 1156 zł). W zakresie apelacji pozwanej, która została oddalona w całości Sąd nie rozstrzygnął o kosztach procesu należnych powódce albowiem powódka nie złożyła odpowiedzi na apelację, a zatem także wniosku o zasądzenie takich kosztów.

Mariusz Jabłoński

Z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki.

Mariusz Jabłoński